

ASPECTE TEORETICE PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ A CULTURII FIZICE ȘI SPORTULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THEORITICAL ASPECTS REGARDING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN REPUBLIC OF MOLDOVA

Manolachi Veaceslav, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. Dezvoltarea culturii fizice și sportului este durabilă atunci când are la bază atât obiective economice, cât și obiective sociale și de mediu. Dezvoltarea activităților sportive, în contextul unei dezvoltări generale și durabile, reclamă o programare bazată pe participarea concentrată a părților interesate, în special a autorităților publice și a asociațiilor obștești. Dezvoltarea durabilă a comunității academice de profil, inclusiv a celei sportive, reprezintă o prioritate, pentru că modul în care se dezvoltă domeniul de referință îi afectează prezentul și șansele de viitor. O comunitate durabilă apreciază și promovează un mediu înconjurător sănătos, utilizează eficient resursele, dezvoltă și asigură o economie locală viabilă. Comunitatea durabilă are o viziune asupra dezvoltării susținută și promovată de toți membrii ei. Astfel, orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare.

Cuvinte-cheie: cultură fizică și sport, dezvoltare durabilă, indicatori, acțiuni prioritare, educație.

Abstract. The development of physical culture and sports is sustainable when it is based on economic, social and environmental objectives. The development of sport activities, in the context of sustainable development, requires a program focused on the participation of stakeholders, especially public authorities and associations. Sustainable development of the academic community, including sport one, represents a priority due to the way in which the reference domain affects its present and future chances. A sustainable community appreciates and promotes a healthy environment, uses resources in an efficient way, develops and provides a viable local economy. Sustainable community has a vision regarding the supported and promoted, by all its members, development. Thus, any modern community must assimilate and promote a strategic vision regarding its future development.

Keywords: physical culture and sports, sustainable development indicators, priority actions, education.

Actualitatea cercetării. Conceptul și obiectivele politicii de dezvoltare din Republica Moldova sunt conforme experienței țărilor europene, corespund aspirației de integrare în spațiul european, axându-se pe asigurarea unei interconexiuni relevante a specificului contextului național și a tendințelor europene și a celor globale de dezvoltare durabilă. Teoria dezvoltării durabile este relativ nouă și în curs de formare. Conceptul de dezvoltare durabilă s-a format într-o perioadă în care mediul și protecția acestuia constituiau subiectele unor dezbateri politice. Astfel, problemele de mediu sunt în prezent în prim-planul comunității internaționale, care a decis să le trateze prin măsuri colective la nivel global, să le definească și să le aplice prin intermediul unui cadru normativ adecvat [1].

Conceptul de dezvoltare durabilă poate fi caracterizat, din mai multe puncte de vedere, prin următoarele elemente:

- ✓ *economie:* eficiență, creștere, stabilitate;
- ✓ *societate:* nivel de trai, echitate, dialog social și delegarea responsabilităților, protejarea culturii/patrimoniului;
- ✓ *ecologie:* conservarea și protejarea resurselor naturale, biodiversitate.

Scopul cercetării îl constituie aprofundarea cunoștințelor teoretice cu privire la dezvoltarea durabilă a culturii fizice și sportului.

Metodele utilizate în cercetare sunt reflectate prin: analiza și generalizarea datelor, a surselor metodico – științifice; observația și monitorizarea pedagogică; interpretarea grafică.

În literatura de specialitate, dezvoltarea durabilă a primit mai multe definiții. Una dintre ele concepe dezvoltarea durabilă ca fiind dezvoltarea care satisface nevoile generației prezente, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. O altă definiție afirmă că dezvoltarea durabilă reprezintă suma aspirațiilor de natură economică, socială și de mediu ale unor grupuri umane care pot sau nu să aibă ca prioritate creșterea economică [5].

Dezvoltarea durabilă este un proces dinamic, care permite oamenilor să-și realizeze potențialul și să-și îmbunătățească modul de viață, protejând sistemele de suport ale planetei. Aspecte deosebit de importante sunt reprezentate de dreptate și echitate socială, care trebuie să fie accesibile tuturor oamenilor. Mai mult, înseamnă că dezvoltarea durabilă nu se rezumă la managementul eficient al mediului, ci este un proces social și economic, ce are ca scop și îmbunătățirea vieții oamenilor [2].

Conform Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, Republica Moldova întreprinde toate eforturile necesare pentru asigurarea tranziției spre o *dezvoltare economică verde, care promovează principiile dezvoltării durabile* și contribuie la reducerea sărăciei, inclusiv prin asigurarea unei guvernări mai bune în domeniul dezvoltării durabile, prin integrarea și fortificarea aspectelor protecției mediului în toate domeniile de dezvoltare social-economică a țării [3].

Pentru a accentua importanța menținerii și îmbunătățirii relației OM – NATURĂ, Organizația Națiunilor Unite a declarat deceniul 2005 – 2014 unul al “EDUCAȚIEI PENTRU O DEZVOLTARE DURABILĂ”. În acest context, educația pentru o dezvoltare durabilă aduce în același timp o nouă motivare a actului educațional, dând posibilitate “actorilor” implicați în actele educaționale să participe creativ la găsirea variantelor și la evaluarea alternativelor pentru un viitor sustenabil. În Figura 1 prezentăm succint definiția conceptului de dezvoltare durabilă.

Fig. 1. Conceptul de dezvoltare durabilă

În Figura 2 prezentăm conceptul de dezvoltare durabilă – DD / conceptul de dezvoltare economico-socială recomandat tuturor țărilor de către ONU, prin care se caută armonizarea a trei componente fundamentale.

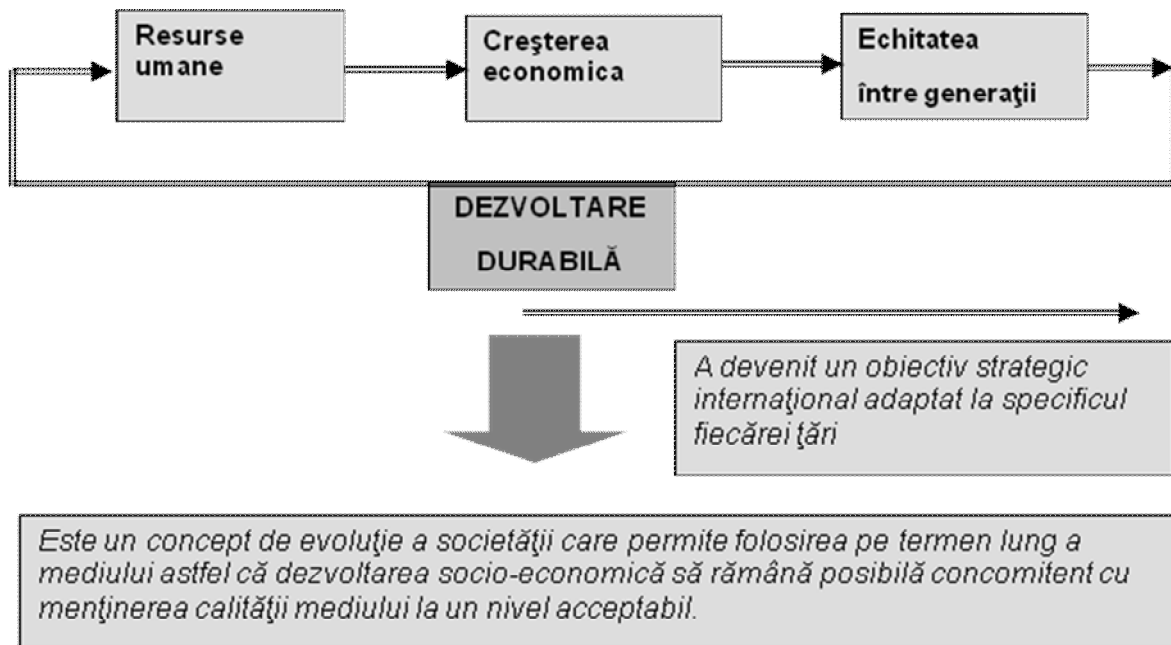

Fig. 2. Conceptul de dezvoltare durabilă – DD – conceptul de dezvoltare economico-socială recomandat tuturor țărilor de către ONU

Dezvoltarea durabilă presupune corelarea a patru idei fundamentale, aparent independente, dar care se află într-o strânsă condiționare (Figura 3).

În acest context, dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea oportunității sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă, trebuie să constituie un obiectiv general național de mare importanță. O comunitate durabilă nu este o noțiune statică, ci un fenomen dynamic, care presupune o evoluție pozitivă în atingerea unor parametri legați de guvernare, mediu, economie și societate.

Dezvoltarea durabilă a comunităților are ca obiective majore: protejarea mediului, eradicarea sărăciei, îmbunătățirea calității vieții, dezvoltarea și menținerea unei economii locale viabile și eficiente.

Pentru o dezvoltare durabilă a culturii fizice și sportului sunt necesare o serie de acțiuni fundamentale concretizate în special prin stabilirea și îndeplinirea cerințelor prezente și viitoare. Acestea stabilesc scopul durabilității acestui sector de activitate, implementarea unui proces al schimbării și menținerea compatibilității dintre dimensiunea populației și capacitatea productivă a ecosistemului.

Comunitățile durabile prosperă pentru că populația activează în colaborare și parteneriat pentru îmbunătățirea calității vieții. Comunitatea durabilă utilizează resursele proprii pentru a

asigura necesitățile generațiilor actuale și, în același timp, resursele necesare pentru generațiile viitoare [4].

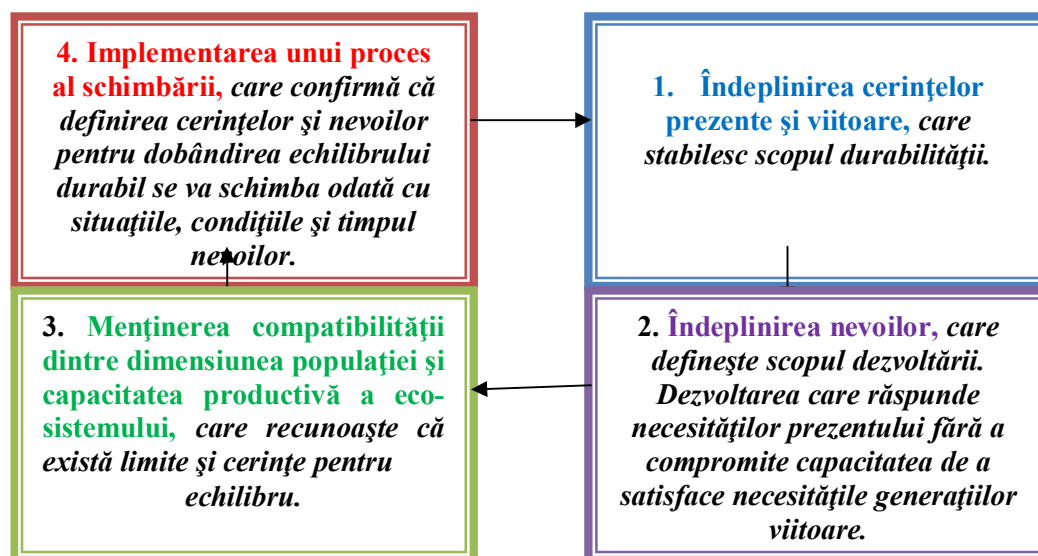

Fig. 3. Idei fundamentale pentru o dezvoltare durabilă

În ceea ce privește dezvoltarea durabilă a culturii fizice și sportului putem afirma că există o provocare dublă pentru aceasta, respectiv conservarea activelor sportive ecologice și îmbunătățirea calității vieții sportive și a cetățenilor. Calitatea educației determină, în mare măsură, calitatea vieții și creează oportunități pentru realizarea în volum deplin a capacităților fiecărui cetățean [5].

Dezvoltarea domeniului culturii fizice și sportului prin racordarea la valorile și principiile europene presupune promovarea principiilor și mecanismelor capabile să determine mutații profunde de mentalitate și comportament în rândul comunității sportive, alocarea constantă și pertinentă a unor importante resurse financiare și materiale în acest scop.

Dezvoltarea culturii fizice și sportului este durabilă atunci când are la bază atât obiective economice, cât și obiective sociale și de mediu. Întrucât dezvoltarea durabilă este un obiectiv fundamental al Uniunii Europene, acesta trebuie abordat și în domeniul sportiv, iar scopul principal al acesteia trebuie să-l constituie îmbunătățirea continuă a calității vieții și a bunăstării generațiilor prezente și viitoare prin practicarea activităților sportive într-un mediu ecologic, printr-o abordare integrată a dezvoltării economice, a protecției mediului și a justiției sociale.

Prin educație se are în vedere informarea populației despre importanța activităților sportive / fizice pentru menținerea și promovarea unui mod sănătos de viață. Informarea adecvată vizează conștientizarea de către cetățeni a rolului activităților fizice în îmbunătățirea calității vieții. Conștientizarea rolului sportului pentru menținerea unui nivel optim al bunăstării (fizice, emoționale, psihologice, sociale) stă la baza atitudinii proactive în raport cu activitățile fizice / sportive [6].

Crearea premiselor pentru practicarea sportului (servicii) și educarea populației nemijlocit vor conduce la participarea fie directă, fie indirectă a cetățenilor la activități sportive.

Dezvoltarea durabilă a culturii fizice și sportului implică, în principal, *componenta serviciilor*, care include oferirea de infrastructură și organizarea de acțiuni specifice activităților fizice și sportive pentru a încuraja participarea cetățenilor la o viață activă.

Dintre activitățile prioritare ce cad în sarcina autorităților publice locale, centrale, inclusiv a organizațiilor sportive, pentru dezvoltarea durabilă a culturii fizice și sportului, putem menționa:

- ✓ creșterea conștiinței publice cu privire la practicarea sportului în condiții de protecție a mediului;
- ✓ dezvoltarea și întreținerea infrastructurii generale a culturii fizice și sportului, inclusiv a structurilor ecoturistice din țară;
- ✓ integrarea ecoturismului în planurile locale și naționale de dezvoltare durabilă a culturii fizice și sportului;
- ✓ asigurarea de servicii sportive;
- ✓ dezvoltarea și perfecționarea pregătirii profesionale a persoanelor care realizează servicii sportive;
- ✓ dobândirea și dezvoltarea unor competențe manageriale în domeniu;
- ✓ încheierea unor parteneriate eficiente între "ecoinvestitorii" locali;
- ✓ asigurarea surselor de finanțare a culturii fizice și sportului.
- ✓ alte acțiuni planificate prin documente de politici naționale în domeniu.

Documentele europene, dar și studiile recente demonstrează că sectorul Sport poate fi dezvoltat, fie printr-un model vertical (de la sportul de performanță spre sportul pentru toți), fie printr-o matrice orizontală (dezvoltarea sportului pentru toți conduce spre performanțe ale sportivilor în plan internațional) [7].

Implicarea tuturor partenerilor din domeniul culturii fizice și sportului, fie că reprezintă societatea civilă, fie că reprezintă administrația publică sau grupuri de interese, este cheia care deschide drumul implementării rapide a unui plan strategic de dezvoltare a domeniului și al realizării obiectivului strategic. Prin natura, structura și dimensionarea temporală, elaborarea unui plan național de acțiuni este definitiv pentru strategia de dezvoltare a culturii fizice și sportului, el trebuind să rezolve problemele și nevoile întregii societăți în mod sistematic și cu perspective îndelungate în domeniile cultură, sport și agrement.

În Tabelul 1 prezentăm indicatorii dezvoltării durabile pentru "Sport/Agrement" adoptați de către Uniunea Europeană.

Strategia de lungă durată a dezvoltării social-economice a Republicii Moldova în perioada de până în anul 2020 determină rolul culturii fizice și sportului în dezvoltarea factorului uman al țării noastre, stabilind și direcțiile principale ale dezvoltării durabile (Figura 4).

Tabelul 1. Indicatorii dezvoltării durabile pentru “Sport/Agreement” adoptați de către Uniunea Europeană

<i>Denumire</i>	<i>Indicatori</i>	<i>Responsabili</i>
Sport/agreement	1. Număr de săli de sport și terenuri amenajate specific pentru practicarea activităților sportive și de agreement 2. Număr de locuri în spațiile special amenajate practicării activităților de educație fizică și sport. 3. Număr sportivi de performanță de la nivel național/local 4. Număr (%) din populație care practică sportul ca metoda de mișcare, recreere și sănătate (sport de masă) 5. Număr evenimente anuale din domeniul sportiv și de agreement desfășurate și organizate la nivel național/local. 6. Număr de concursuri cu caracter național și internațional organizate la nivel local în domeniul sportiv (de performanță și de masă) și de agreement.	Autorități publice locale și centrale Federațiile sportive naționale Instituții de învățământ cu profil sportiv Școli sportive

Fig. 4. Direcțiile principale ale dezvoltării de lungă durată a culturii fizice și sportului în Republica Moldova

Dezvoltarea durabilă a culturii fizice și sportului presupune atingerea a trei obiective, și anume: *contribuția culturii fizice și sportului la creșterea economică, bunăstarea socială prin sport și protecția mediului ca urmare a practicării activităților sportive și de agreement.* Pentru dezvoltarea unui sector de activitate și a societății în ansamblu trebuie ca toate aceste deziderate să fie atinse.

Ca principiu, sportul durabil reprezintă toate formele de dezvoltare sportivă, management și activități sportive care mențin integritatea ecologică, socială și economică și bunăstarea resurselor naturale și culturale, construite în mod perpetuu [8]. În Figura 5 prezentăm *triunghiul durabilității culturii fizice și sportului*.

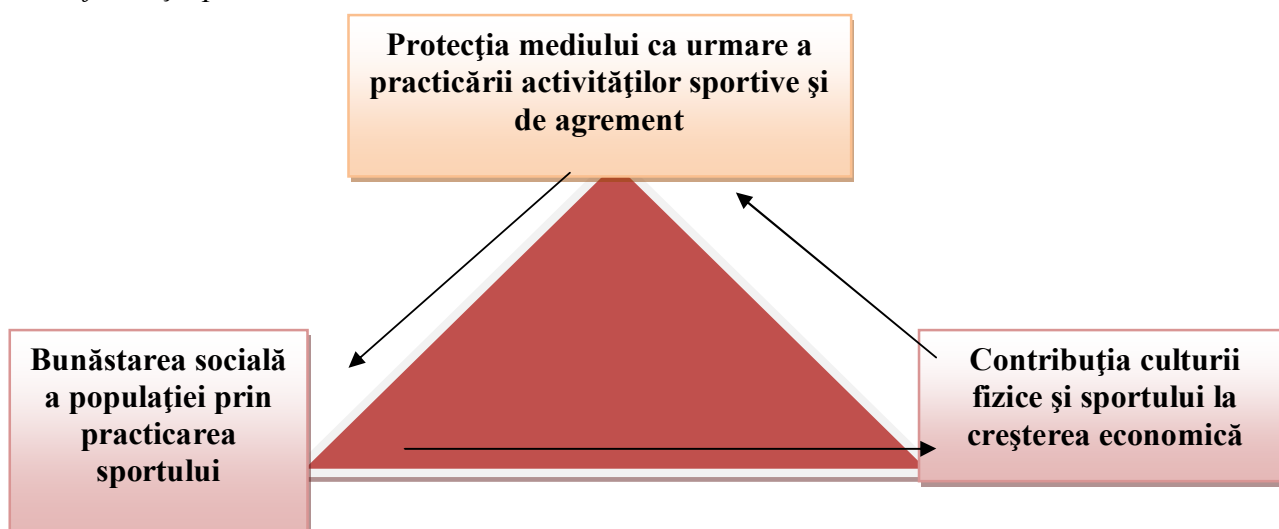

Fig. 5. Triunghiul durabilității culturii fizice și sportului

Concluzionând, putem afirma că integritatea comunității, concentrarea pe conservare sunt esențiale pentru ca sportul să rămână un sector viabil pe o perioadă îndelungată. Sportul reprezintă un factor-cheie motivant pentru implicarea cetățenilor în activități fizice, în dorința lor de a-și îmbunătăți sănătatea și bunăstarea. Dar sportul este cel mai adesea în strânsă legătură cu sectorul privat de afaceri, care, în mod normal, este orientat pe obținerea de profit pe termen scurt, lucru ce intră în contradicție cu conservarea. În zonele cu potențial și cerere pentru practicarea sportului, inclusiv a turismului sportiv, planificarea și monitorizarea pot furniza un suport solid pentru dezvoltarea durabilă a comunităților bazate pe sport și turism sportiv. Realizarea planificării și a monitorizării în permanență va genera un mod de abordare flexibil, ce va avea sub atenta supraveghere impactul produs de dezvoltarea sportului și a turismului sportiv asupra cadrului natural.

Bibliografie:

1. Managementul mediului și dezvoltării durabile. Proiect European „START UP 4 U” POSDRU/176/3.1/S/149612
2. http://www.ceasulcuc.ro/mediu/2_Dezvoltarea%20durabila
3. Legea nr. 166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare “Moldova 2020” //Monitorul Oficial 245-247/791, 30.11.2012
4. Mocanu G., Beschieru I. Dezvoltarea durabilă și implicarea civică. Broșură de informare, Ungheni, 2013.
5. Manoliu M., Ionescu C. *Dezvoltarea durabilă și protecția mediului*, H.G.A., București, 1998, p.21-24.
6. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.944 din 14 noiembrie 2014
7. Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova. Propunere de Politică Publică privind creșterea gradului de participare al populației în sport / activități fizice .
8. Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova. Proiectul Strategiei de dezvoltare a culturii fizice și sportului în Republica Moldova (2015-2020), Chișinău, 2015.